

Datum
2025-09-12

Vår referens: Antje Dederling

Mottagare

s.remissvar@regeringskansliet.se

kopia; s.sl@regeringskansliet.se

fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se

Diarienummer S2025/01157

Remissinstans; Vårdföretagarna

Remissvar Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17).

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation för privat och idéburen vård och omsorg. Vårdföretagarna har cirka 2000 medlemmar med drygt 115 000 årsanställda som bedriver vård och omsorg i hela landet. Bland medlemmarna finns såväl större som mindre aktörer representerade och alla är bundna av kollektivavtal. Vårdföretagarnas medlemmar har en central roll i dagens och framtidens hälso- och sjukvård i hela landet.

Vårdföretagarna har beretts tillfälle att lämna remissvar över Socialdepartementets utredning Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17).

Vårdföretagarnas övergripande synpunkter

Hälso- och sjukvården är en förtroendebransch och alla patienter, omsorgstagare och andra som är i behov av insatser från samhället ska vara trygga i att erbjudas en kvalificerad vård. Alla skattebetalare ska också vara trygga i att de gemensamma resurserna används effektivt. Alla seriösa aktörer som bidrar till välfärden ska verka på lika villkor. Vårdföretagarna välkomnar därför det intensifierade arbetet för att motverka, upptäcka och beivra oseriös och kriminell verksamhet inom välfärdssektorn.

Vårdföretagarna har i många år uppmanat regering och riksdag till ett stärkt arbete för att motverka kriminalitet inom välfärden. Vårdföretagarna har kontinuerligt påmint om att åtgärder mot sådan kriminalitet måste vara träffsäkra. Beslut om åtgärder måste bygga på välgrundade underlag och tydliga problembeskrivningar för att minska risker för konsekvenser såsom försämrade förutsättningar för hälso- och sjukvården och ökade administrativa kostnader för myndigheter, utan att möjligheterna för missbruk minskar. Vårdföretagarna

efterlyser en ökad tydlighet mellan åtgärd och vilka problem denna syftar till att lösa. För att komma till rätta med falsk intygsförskrivning som möjliggör finansiering av annan kriminell verksamhet krävs till exempel andra åtgärder än vid brister i medicinsk kvalitet.

Vårdföretagarna vill dessutom understryka att behovet av insatser mot brottslighet och bristande kvalitet är detsamma oberoende av verksamheternas driftsform.

Specifikt beträffande utredningens förslag

- Beträffande sanktionsavgift och andra åtgärder för verksamheter som inte fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt PSL

Utredningen föreslår bland annat att det ska införas en möjlighet för IVO att ta ut en sanktionsavgift eller förbjuda en verksamhet för vilken anmälningsskyldigheten inte har fullgjorts. Utredningen föreslår även att anmälningsskyldigheten till IVO ska utökas med verksamhetschefens person- eller samordningsnummer samt att vårdgivarregistret ska innehålla den uppgiften.

Vårdföretagarna har inga synpunkter på utökade möjligheter för IVO enligt utredningens förslag. Vårdföretagarna vill dock i sammanhanget adressera vikten av att IVO:s processer präglas av dialog samt att dessa inte drar ut på tiden. Vårdföretagarna menar att en mer transparent och dialogorienterad tillsyn bättre säkerställer att seriösa aktörers bidrag i hälso- och sjukvården inte påverkas negativt, samtidigt som en sådan dialog minskar risken för att oseriösa aktörer inte upptäcks. IVO:s tillsyn bör i högre grad präglas av fysiska besök. Det beskrivs i utredningen att införandet av en sanktionsavgift kan innebära ökade kostnader för IVO. Vårdföretagarna vill betona att resurserna för hantering av en sanktionsavgift inte får medföra en försämrad kapacitet för fysiska inspektioner, dialog eller handläggning. Vidare menar Vårdföretagarna att IVO:s granskning, tillsyn och sanktionsmöjligheter inte får begränsas till vissa vårdområden eller typer av utförare utan att den bör omfatta alla som bedriver hälso- och sjukvård, oavsett om det är i offentlig eller privat regi och oavsett om verksamheten är offentligt eller privat finansierad.

- Beträffande utökad skyldighet för regioner och kommuner att underrätta IVO om missförhållanden

Vårdföretagarna tillstyrker att regioners och kommuners underrättelseskyldighet utökas men vill i sammanhanget lyfta att även detta bör gälla oavsett verksamheternas driftsform. Utredningen menar att verksamheter i offentlig regi redan lyder under en närmre kontroll. Vårdföretagarna anser det är väsentligt att

stävja patientfarligt eller kriminellt beteende oavsett utförare. Hela hälso- och sjukvården måste omfattas av arbetet för att eliminera kriminalitet i välfärden.

Vårdföretagarna vill även i detta sammanhang påtala vikten av att även ingripanden och granskningar präglas av dialog och rättssäkra processer. Det är exempelvis väsentligt att vårdgivare ges möjlighet att få sina synpunkter hörda av avtalsparten (region och kommun) såväl som av IVO. Det finns många exempel på granskningar utförda av externa konsulter på uppdrag av region eller kommun där utrymme för dialog saknats. Resultatet av en granskning med brister och feltolkningar ska givetvis inte kunna läggas till grund för beslut som kan drabba patienter och personal negativt - utan en noggrann prövning.

Utredningen beskriver att regionernas och kommunernas arbete för att förebygga och upptäcka kriminell verksamhet idag ser olika ut men att förslagets närmre efterlevnad ska utformas i samråd med regioner och kommuner. Vårdföretagarna menar att nationell enhetlighet bör eftersträvas. Det underlättar lärande och jämförelser mellan kommuner och regioner och minskar risken för skilda bedömningar.

Utredningen identifierar vidare flera områden för förbättringar som ligger utanför utredningens uppdrag. Vårdföretagarna menar att flera av dessa, såsom en återrapporteringsskyldighet för IVO, bör utredas vidare för att säkerställa ett ändamålsenligt arbete för att förebygga och upptäcka kriminell så väl som patientosäker verksamhet inom alla former av hälso- och sjukvård. Vårdföretagarna uppmanar dessutom regeringen att säkerställa att sådana ytterligare resurser som tillförs t.ex. tillsynsmyndigheter leder till önskat resultat och uppsatta målsättningar. Kortare handläggningstider och utökad möjlighet till dialog och fysiska besök bör vara några av de förväntningar som kan ställas.

Vårdföretagarna välkomnar ett fortsatt arbete och dialog från alla relevanta aktörer och myndigheter för att minimera riskerna för kriminalitet och oseriös verksamhet inom välfärdssektorn.

Antje Dederling
Förbundsdirektör

Karin Elinder
Näringspolitisk expert